

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร
แบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

The Development Supervision Model to Enhance ability of Learning
Communication Skills through BOM Integration Approach of Primary 1st
teachers

จิระภา ธรรมนำสีล^{1*}

Jirapha Thamnamsin^{1*}

¹ ศึกษาพิเศษ, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

*Corresponding author, E-mail: jirapanamsin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการ
นิเทศที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครู
ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร
แบบบูรณาการสามประสาน (BOM) ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) ศึกษาผลการนำ
รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้ และ 4) ประเมินผลรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเป้าหมายเป็นครู
ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน และครูผู้นิเทศ จำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการออกแบบ
แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถนิเทศ
แบบสังเกตชั้นเรียน แบบทดสอบ แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร และแบบสอบถามความพึงพอใจ
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ส่วนความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการ
เรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาไทย
มากที่สุด รองลงมาเป็นต้องการให้ครูมีเพื่อนช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการนำรูปแบบการสอน
ใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนรู้ตามลำดับ 2) รูปแบบการนิเทศ“CARE Model”ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน
(1) วางแผนการทำงานร่วมกัน (2) ปฏิบัติการนิเทศด้วยเพื่อนร่วมพัฒนา (3) สะท้อนคิด และ 4) วัดและ
ประเมินผล โดยการจัดอบรมเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามประสาน BOM ให้กับครูผู้นิเทศ
และผู้รับนิเทศ ผลการประเมินการใช้รูปแบบ นิเทศที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมิน

ความสามารถการนิเทศของผู้นิเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ผลการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของผู้รับนิเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 4) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศ, ทักษะการสื่อสาร, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามประสาน BOM

Abstract

This research and development aim to; (1) To study the current situation and the need for supervision that promotes the ability to learn management, integrated communication skills through the BOM Integration Approach, of the first-grade Thai teachers. (2) Develop a supervision model that affects the learning management of integrated communication skills through the BOM Integration Approach of primary school Thai teachers. (3) To study the results of applying the developed supervision model. And (4) Evaluate the developed supervision model. The target group was 20 primary school Thai teachers, and 20 supervisory teachers, obtained by choosing a specific method. The tools used in the research were interview form, ability assessment form, classroom observation form, and test. The data were analyzed using mean, standard deviation and percentage.

The results showed that: (1) Current conditions in communication skills learning management was in the moderate. As for the need for supervision to promote learning management abilities It was found that the highest. After the consideration on development necessary is a need for supervision to promote competence in learning management skills, integrated three BOM integration to be used in the development of Thai language skills as much as possible. followed by the need for teachers to have friends to help develop learning management and adopt new teaching styles. used to manage learning in order. (2) The “CARE Model” supervision model consists of 4 steps; (A) Plan a collaboration, (B) Conduct supervision with fellow developers, (C) reflect thinking, and (D) Measure and evaluate by organizing training on three integrated learning management techniques to coordinate BOM for supervisors and supervisors, The results of the evaluation of the use of the developed supervision model were at a high level. (3) The supervisory competency assessment results are of high average,

The results of the assessment of the supervisory staff's ability to learn the three integrated communication skills in coordination with the BOM had the highest average level. And (4) Satisfaction with the form of supervision at the highest level.

Keywords: Supervision Model, Communication Skills, BOM Integration Approach

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถยกระดับทักษะ ความสามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ทิตินา แคมมณี, 2561) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีและสอดคล้องกับสังคมและบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 จึงได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 4 ใหม่ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และระบบบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นคุณภาพของเด็กไทยในอนาคต เป็นผู้มีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ก้าวไกลสู่สากลและมีความเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ ผ่านการศึกษาที่จะทำให้เด็กมีความสุข ผู้ปกครองมีความสุขและครูมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการเอกสารผลงานวิจัยการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนในทุกระดับด้วยคุณภาพทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการนำความรู้และทักษะที่ตนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในขั้นระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ซึ่งก็คือ “สมรรถนะด้านภาษา” ต้องปรับปรุงนั่นเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558)

ด้วยเหตุที่ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการคิด ภาษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเขาวนปัญญาในขั้นสูง ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารและการเรียนรู้ (Vygotsky, 2006) ผนวกกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวว่า “...ผู้เรียนต้องเรียนรู้และคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในชีวิตจริง ทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน การฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ” จากกรอบของหลักสูตรฉบับนี้จึงทำให้ภาษาไทยกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านภาษาซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ทุกภาษาในชั้นเรียน หากนักเรียนอ่านและเขียนไม่ได้ก็จะเรียนอ่อนในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551; ศิวกันต์ ปทุมสูตร, 2555) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ นโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของนักเรียน ตั้งแต่เริ่มเรียน นั่นคือ การประกาศให้ปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา “เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อ จบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลให้เป็นรูปธรรม” และมอบเป็นนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้ร่วมกันดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน จำเป็นต้องเปลี่ยนความคิดและจับมือก้าวเดินไปพร้อมกัน ด้วยแรง ขับเคลื่อนสร้างพลังความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ (สำนักตรวจราชการ, 2561)

ถึงแม้จะมีแนวนโยบายและจุดเน้นที่เป็นรูปธรรมออกมาชัดเจน แต่จากการนิเทศ ติดตามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบปัญหาที่เป็นส่วนสำคัญของทักษะการสื่อสารลดลงนั้น อาจเนื่องมาจากครูไม่ต้องการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ๆ นอกจากนั้นยังพบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมไม่กระตุ้นความอยากรู้ อยากเรียนของนักเรียน ไม่เน้นการทำงานร่วมกันแบบกลุ่มที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพูด การอภิปรายและการนำเสนอ ขาดสื่ออุปกรณ์ที่จะกระตุ้นความอยากรู้ เพราะสื่อการเรียนการสอนคือตัวกลางที่ใช้ในการนำเรื่องราวข้อมูลจากผู้สอนไปสู่นักเรียน เพื่อทำให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผล สอดคล้องกับที่ ขวลิท แซ่ทอง (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงเงื่อนไขการเลือกใช้สื่อ และใช้งาน ได้อย่างถูกต้องเต็มตามประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ นอกจากนั้นด้วยความโดดเด่นเดียวในการสอน ขาดที่ปรึกษาและการทำงานร่วมกันของครูในโรงเรียนส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นติดกับดักการทำงาน และจากสภาพการใช้ชีวิตของครูในโรงเรียนปัจจุบันกลับพบว่า ครูทำงานตามลำพัง ขาดการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต้องคิดเพียงลำพัง ไม่มีคนคอยให้คำปรึกษา จนเกิดความเครียดในที่สุดส่งผลโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร อยู่ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ของสมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: B) โดยนำความรู้และหลักการทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองมาใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนมีสมองพร้อมที่จะเรียนรู้ (Jensen, 2008; Call, 2003) นอกจากนั้นหลักการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาปลายเปิด (Open Approach :O) ในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างหลากหลาย (Tejima, 1997 อ้างถึงใน ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2557; ลัดดา ศิลาน้อย, 2549) และ 3) หลักการเรียนรู้ตามแนวคิด มอนเตสซอรี (Montessori :M) เป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสที่เป็นรูปธรรมผ่านสื่ออุปกรณ์ ชิมจับเกิดองค์ความรู้ภายในตัวตนของนักเรียน (Montessori & Claremont, 1969) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสามหลักการหรือสาม

ประสานดังกล่าวข้างต้นเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ “บูรณาการสามประสาน BOM” ที่ส่งเสริมความสามารถทักษะการสื่อสาร ที่เน้นกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือมาเรียนรู้ร่วมกันอย่างกระตือรือร้น เป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านสื่ออุปกรณ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถนำเสนอแนวคิดที่แตกต่างได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูนอกจากจะใช้นวัตกรรมการสอนแล้วจะต้องนำกระบวนการนิเทศมาช่วยในการแก้ปัญหา เนื่องจากการนิเทศเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ครูสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ไปในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

แต่สภาพการณ์ที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกองค์กรเข้ามาทำการนิเทศครูผู้สอนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการให้คำแนะนำ ผ่านการตรวจเอกสาร ตรวจการทำงานของครู ส่งผลให้การการนิเทศไม่ได้เกิดจากความต้องการของครูผู้สอน เกิดเจตคติในแง่ลบกับการนิเทศ จึงทำให้การพัฒนาโดยกระบวนการนิเทศล้มเหลว (Rungchatchadaporn Vehachat, 2014; Narongchai Srisasalak, 2010) ด้วยเหตุปัจจัยนี้แนวคิดการนิเทศในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกัน โดยมุ่งเน้นการนิเทศที่เกิดจากความสมัครใจ ของครูผู้สอนในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ให้ดีขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากการแยกกันอยู่ แยกกันทำงาน การไม่มีโอกาสพูดคุยกันและสังเกตการสอนกันและกัน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมากที่สุดอย่างหนึ่ง (Joyce & Showers, 1996) ดังนั้นทิศทางการนิเทศการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นการนิเทศภายในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง โดยผู้นิเทศจากภายนอกหรือศึกษานิเทศก์จะคอยเป็นผู้ประสานงาน ให้คำชี้แนะ มีกระบวนการนิเทศที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจนรวมทั้งการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดความเข้มแข็ง ที่ครูร่วมกันนิเทศกันเองได้โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เพื่อนครูได้มุ่งพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้วยการแนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน สะท้อนผล จนครูสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น จัดลำดับความสำคัญ วางแผน ดำเนินการและประเมินผลได้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนร่วมแก้ปัญหาไม่ทอดทิ้งครู สนับสนุนการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรและถือว่าการนิเทศเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Joyce & Showers, 1996; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562; จิระภา ธรรมนำสีล, 2562)

ด้วยเหตุปัจจัยและความสำคัญดังกล่าวการพัฒนาครูจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเพิ่มพูนความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร ให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับผู้วิจัยเป็นศึกษานิเทศก์ที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการจัดการเรียนเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการพัฒนาครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้สามารถจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านกระบวนการหาคุณภาพ

และนำไปใช้จนเป็นผลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศในครั้งนี้ ผ่านกระบวนการพัฒนาและทำงานร่วมกันระหว่างครู แบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) เพื่อให้เกิดคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

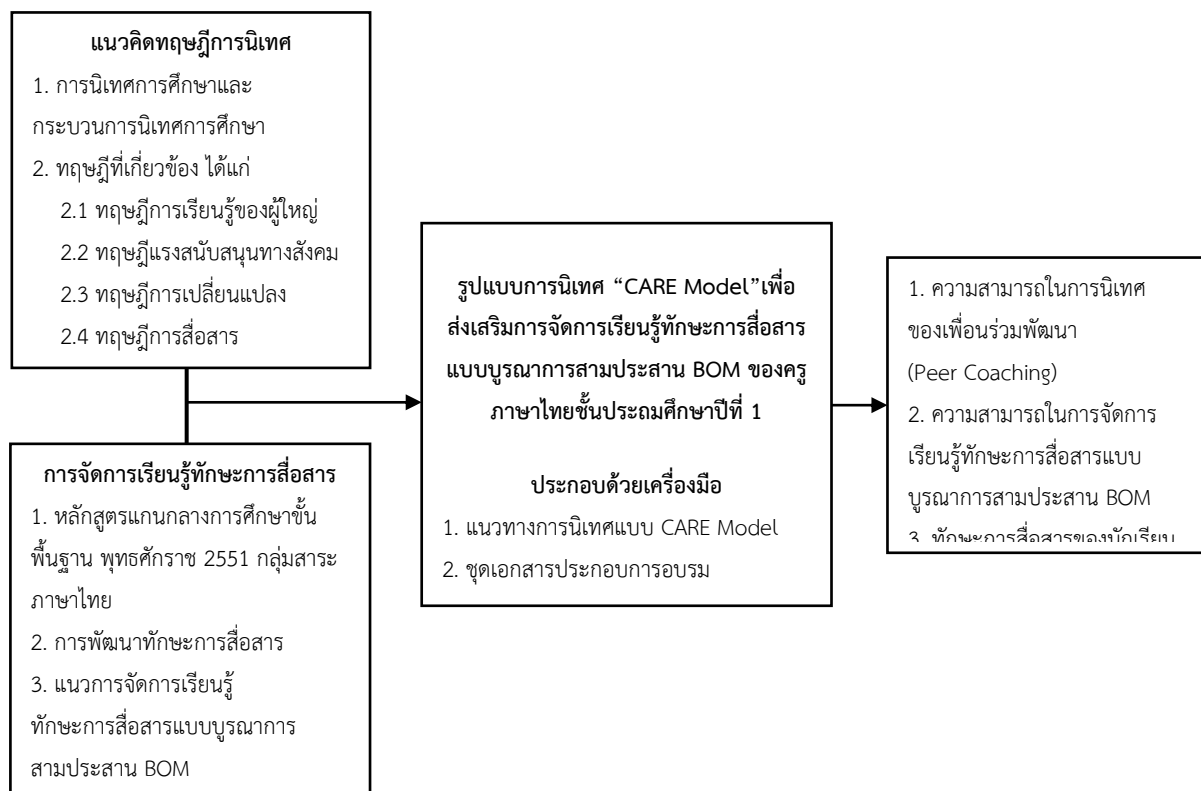
แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดการนิเทศการศึกษาของ Joyce & Showers (1996); วัชร เล่าเรียนดี (2013); ชารี มณีสรี (2538) และ Harris (1963) ที่เน้นการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการนิเทศที่เน้นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูและเพื่อนครูได้เกิดการถ่ายโยงความรู้ ทักษะและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและนำผลที่ได้ไปต่อยอดให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ รูปแบบใหม่การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนครูด้วยกันจะสามารถก่อให้เกิด การปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ รวมทั้งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารตามแนวคิดของ Brain Based Learning, แนวคิด Open Approach และแนวคิด Montessori

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ โดยเฉพาะทฤษฎีการสื่อสาร Costa, and Garmston (2011), ทฤษฎีแรงจูงใจและสร้างแรงจูงใจของ Frederick Herzberg, ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ Bennis, 1989, cited in Arnstein, and Hunkin (2004) ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ Houle (1961; cited in Glatthorn, 1990) และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางด้านสังคม (Social Support) ของ House (1985)

กล่าวได้ว่า การนำความรู้ด้านทฤษฎีการเรียนรู้ ไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศจำเป็นต้องตระหนักว่า การนิเทศการศึกษา ต้องเป็นความต้องการความรู้ ทักษะวิธีเพื่อส่งเสริม ความเป็นปัจเจกบุคคล สอดคล้อง กับความต้องการขององค์กร จึงต้องเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนและ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และยอมรับผลร่วมกัน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำมาวาง กรอบแนวคิดดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และ ดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ (Research: R₁) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด จากการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบองค์ประกอบและตัวชี้วัด นำกรอบองค์ประกอบและตัวชี้วัด มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและนำมาวิเคราะห์ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะนำมาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์เชิง ลึกแบบกึ่งโครงสร้างต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่านที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์การพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ การบริหารการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอก เพื่อประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด

ขั้นที่ 2 จัดประชุมเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก สภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, ครูวิชาการและผู้อำนวยการโรงเรียน จากโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 10 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศึกษาพื้นที่รับผิดชอบกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยและ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานประสบการณ์ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับเชี่ยวชาญหรือมีผลงานระดับชาติขึ้นไปและยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 34 คน

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Development: D₁) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ และเครื่องมือในการวิจัย จำนวน 7 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน การนิเทศ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลรูปแบบ จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อประเมินคุณภาพของร่างรูปแบบการนิเทศ คู่มือการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศ ที่พัฒนาขึ้นด้วยการประชุมสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลการประเมินมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จริง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อนครูร่วมพัฒนา (Peer) ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศในโรงเรียนเดียวกัน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 โรงเรียนๆ ละ 2 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ (Research: R₂)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อนครูร่วมพัฒนา (Peer) ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศในโรงเรียนเดียวกัน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์คัดเลือกจากมีคะแนนการทดสอบการอ่าน (RT) กลุ่มต่ำและสมัครใจร่วมการวิจัย จำนวน 20 โรงเรียนๆ ละ 2 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยการนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริง

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้จริง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ผู้รับนิเทศ), เพื่อนครูร่วมพัฒนา (Peer) (ผู้นิเทศ) นักเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนที่ร่วมวิจัย จำนวน 20 โรงเรียน ที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 80 คน โดยเข้าร่วมประชุมหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ความรู้ ความเข้าใจของครูในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2) ความสามารถของครูร่วมพัฒนา (Peer) ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM
- 3) ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM
- 4) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM
- 5) ผลกระทบจากการนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารของนักเรียน ปัจจัยความสำเร็จ และความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) คู่มือรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 2) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างสภาพปัจจุบันและความต้องการนิเทศการจัดการเรียนรู้
- 3) แบบประเมินคุณภาพของร่างรูปแบบการนิเทศ
- 4) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM และกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching)
- 5) แบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จำนวน 2 ฉบับ สำหรับครูผู้รับการนิเทศประเมินตนเอง และอีกฉบับสำหรับครูผู้นิเทศประเมิน

6) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จำนวน 2 ฉบับ สำหรับครูผู้รับการนิเทศประเมินตนเอง และอีกฉบับสำหรับครูผู้นิเทศประเมิน

7) แบบประเมินความสามารถในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จำนวน 2 ฉบับ สำหรับครูผู้รับการนิเทศประเมิน และอีกฉบับสำหรับครูผู้นิเทศประเมินตนเอง

8) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จำนวน 4 ฉบับ สำหรับนักเรียน ครูผู้สอน (ผู้รับนิเทศ) ครูร่วมพัฒนา (ผู้นิเทศ) และผู้อำนวยการโรงเรียน

4. การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามแนวคิดกระบวนการแบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การให้การสนับสนุนและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยใช้การวิจัยเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้บริหาร คณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการ ในบริบทที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในการออกแบบการวิจัยต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินคุณภาพเพื่อตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น โดยใช้การสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลรูปแบบ จากนั้นกำหนดกรอบแนวคิดในการสัมมนาอ้างอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งประเมินคุณภาพ 1) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) 2) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) 3) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และ 4) ความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ตามกรอบดำเนินงานตามคู่มือการนิเทศที่พัฒนาขึ้นคือ

1) ระยะร่วมคิดร่วมวางแผน เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกัน วางแผนการดำเนินงาน และกำหนดแต่งตั้งเพื่อนครูร่วมพัฒนา (Peer Coaching) ของแต่ละโรงเรียน

2) ระยะร่วมสร้างความกระจ่าง เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูผู้สอนภาษาไทย และครูร่วมพัฒนา มีการทดสอบก่อน-หลังการประชุม และระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เอกสารประกอบการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ มีใบกิจกรรมเพื่อสะท้อนความรู้ความเข้าใจ

3) ระยะพัฒนาร่วมกัน เป็นกระบวนการดำเนินงานตามคู่มือการนิเทศที่พัฒนาขึ้นตลอดระยะเวลา 16 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันพุธ และวันศุกร์ โดยวันพุธ จะเป็นการสังเกตชั้นเรียน สะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียนและประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนในวันศุกร์จะเป็นการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดประเด็นการสังเกตเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

การวิจัยระยะที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้จริง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีขั้นตอนเช่นเดียวกันกับการทดลองใช้

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการนำไปใช้ ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้องทั้ง 4 ส่วน ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอน ครูผู้นิเทศ และผู้อำนวยการโรงเรียน 2) การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model มาใช้ ประกอบด้วย (1) ถอดบทเรียนการนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นหลังนำมาใช้ เพื่อสะท้อนปัจจัยที่ส่งผลให้รูปแบบการนิเทศที่นำมาใช้ประสบผลสำเร็จและ (2) การประเมินทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation: C.V) ค่าความตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมปฏิบัติการโดยใช้สูตร KR-20 สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค จากการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

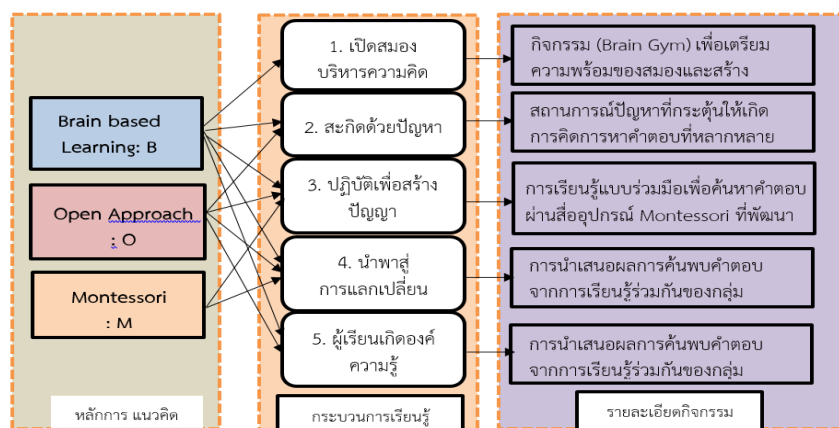
3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบค่าที (dependent Sample t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการนิเทศที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ผลการวิจัยดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, $S.D = 0.56$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าผลการทดสอบการอ่าน (RT) มีคะแนนในกลุ่มต่ำ อันเนื่องจากครูเน้นการสอนท่องจำมากกว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง การนิเทศที่ผ่านมาไม่สามารถพัฒนาครูได้เนื่องจาก ผู้นิเทศเป็นบุคลากรนอกองค์กร ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความกังวล ไม่เป็นธรรมชาติ ผวนกับการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง

1.2 ความต้องการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $S.D = 0.35$) เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า มีความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาไทย มากที่สุด ต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะแบบบูรณาการสามประสาน BOM ซึ่งบูรณาการมาจากหลักการจัดการเรียนรู้แบบ Brain based Learning, Open Approach และหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสแบบ Montessori ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น แสดงรายละเอียด ดังภาพ 2

ภาพที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM

นอกจากนั้น รองลงมาต้องการให้ครูมีเพื่อนช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการนำรูปแบบการสอนใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนรู้ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้รูปแบบการนิเทศมีชื่อว่า **CARE Model** ประกอบด้วยองค์ประกอบ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการนิเทศ 4) การวัดและประเมินผลและ 5) ปัจจัยความสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้

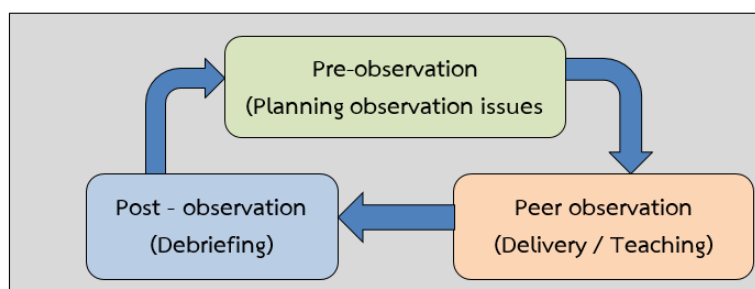
หลักการ การนิเทศด้วยกระบวนการอย่างเป็นระบบ เน้นความร่วมมือ ช่วยเหลือกัน พัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะที่สำคัญจากเพื่อนสู่เพื่อนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้รับการนิเทศ และพัฒนาความสามารถในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM

กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการทำงานร่วมกัน (Collaborative Planning : C) เป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกันโดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสร้างความตระหนัก (Collaborative Analysis) เพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมในการพัฒนาตามความต้องการ (Collaborative Setting Goal) การให้ความรู้ ความเข้าใจ (Collaborative provide knowledge) และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM (Collaborative Lesson Plan) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและครูร่วมพัฒนา (Peer Coaching) หรือผู้นิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติการนิเทศด้วยเพื่อนร่วมพัฒนา (Action by Peer Coaching : A) เป็นกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้นโดยยึดกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) เริ่มจากการร่วมประชุมวางแผนประเด็นการสังเกตชั้นเรียน หรือประเด็นที่ต้องการพัฒนา โดยใช้คำถามหรือยกตัวอย่างคำถามเพื่อนำไปสู่กระบวนการสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อนร่วมพัฒนาในฐานะผู้นิเทศเข้าสังเกตชั้นเรียนบันทึกประเด็นที่สังเกตได้ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง เรียบเรียงข้อมูลเพื่อมอบให้ผู้สอนหลังการสังเกตชั้นเรียนเพื่อให้ครูวิเคราะห์ตนเองต่อไป ตามวงจรการปฏิบัติงาน ดังนี้

ภาพที่ 2 Peer Coaching Cycle

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect : R) เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาสนทนาพูดคุย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้น ด้วยการให้ผู้รับการนิเทศได้สะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนของตนเอง ผ่านคำถามที่กระตุ้นให้คิดจากเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) รวมทั้งเป็นกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะสำหรับ Peer Coaching ขั้นการสะท้อนผล มีประโยชน์สำหรับการ Peer Coaching เป็นการพัฒนาการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ด้วย กระบวนการคือการสะท้อนตนเอง และ เพื่อนครูช่วยสะท้อน และกำหนดเป็นข้อบันทึกสัญญาร่วมกันในการปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป วงจรการสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนาผู้วิจัยพัฒนามาจาก Gibbs (1988) มีกระบวนการตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 4 วงจรการสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 วัดและประเมินผล (Evaluation: E) เป็นการประเมินผลการนิเทศที่เกิดขึ้นทั้งความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของผู้นิเทศหรือเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) ซึ่งเป็นการประเมินตนเองและการประเมินความสามารถซึ่งกันและกันเพื่อให้การดำเนินการนิเทศเกิดประสิทธิภาพ ก่อนนำไปสู่กระบวนการแก้ไขการทำงานในครั้งถัดไป

การวัดและประเมินผลรูปแบบ เป็นการประเมินรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานด้วยการประเมินรอบทิศ 360 องศา ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของ ฟ็อกซ์ และไคลน์ (Fox & Klein, 1996: 22) ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ประเมินรูปแบบการนิเทศจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งของผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศและนักเรียน ด้วยเครื่องมือการประเมินผลที่ได้จัดเตรียมไว้ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาถึงผลและปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

ปัจจัยความสำเร็จ ในการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้น มีปัจจัยความสำเร็จที่จะนำรูปแบบไปใช้ คือ 1) จริใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) 2) เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นพัฒนา (Open minds) 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการนิเทศ สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ (Focus on Supervision Support) และ 4) ร่วมเรียนรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา (Learning, Practices and Solve Problems together)

ภาพที่ 5 รูปแบบการนิเทศ CARE Model ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM มีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ผลการประเมินความสามารถการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) หรือผู้นิเทศ ในด้านการนิเทศก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model ปรากฏผลดังนี้

1) ผลการทดสอบความรู้ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการ สามประสาน BOM พบว่า เพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) ที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศ มีความรู้ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบนิเทศ CARE Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2) ผลการประเมินความสามารถด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) ที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศ ที่ประเมินโดยครูผู้สอนหรือผู้รับนิเทศ พบว่า เพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) ที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศตามรูปแบบการนิเทศ CARE Model ความสามารถในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมในระดับดี ($\bar{X} = 2.78$, S.D = 0.36) ส่วนผลการประเมินตนเองของผู้นิเทศ ในภาพรวมในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.69$, S. D= 0.41)

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูผู้รับนิเทศ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model ปรากฏผลดังนี้

1) จากผลการทดสอบความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM พบว่า ครูผู้รับนิเทศ มีความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

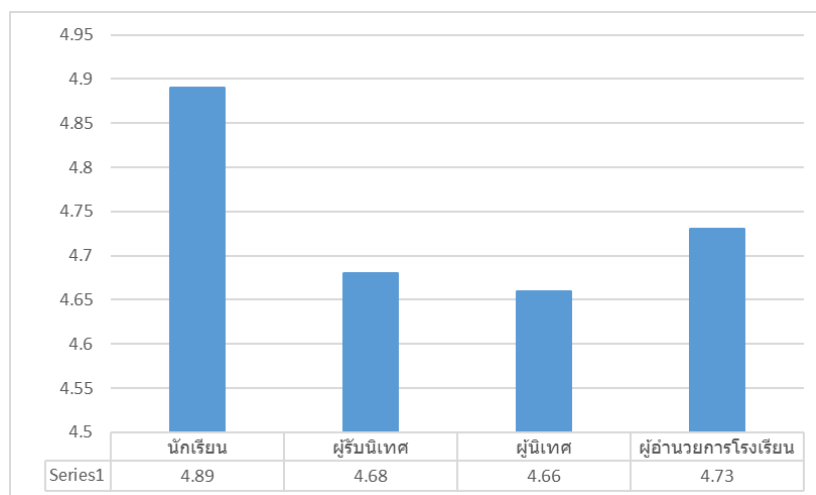
2) ผลการประเมินความสามารถด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM โดยเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) ที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศ พบว่า ครูมีความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.89$, S.D = 0.43) ส่วนผลการประเมินตนเองของครูผู้สอน (ผู้รับนิเทศ) พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.93$, S.D = 0.54)

3) ผลการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM โดยเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer) ที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.76$, S.D = 0.55) ส่วนผลการประเมินตนเองของครูผู้สอน (ผู้รับนิเทศ) พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.88$, S.D = 0.61)

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM หลังการใช้ มีผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ และผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่า ในภาพรวม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D = 0.64) เมื่อวิเคราะห์เป็นกลุ่ม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูที่ได้รับการนิเทศแบบ CARE Model อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D = 0.54) ส่วนผู้รับการนิเทศ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ CARE Model อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D = 0.79) ผู้นิเทศมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D = 0.49) และผู้อำนวยการโรงเรียนความพึงพอใจ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D = 0.72) ตามลำดับ แสดงระดับความพึงพอใจดังกราฟ ดังนี้

ภาพที่ 6 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model มาใช้

4.2 ผลการประเมินผลกระทบการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model หลังนำมาใช้พบว่า

1) ผลที่เกิดจากการถอดประสบการณ์หลังการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model มาใช้ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบการนิเทศที่นำมาใช้ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนผลลัพธ์คือทักษะการสื่อสารของนักเรียนได้จริง เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในองค์กรและปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ 1) จริงใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) 2) เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นพัฒนา (Open minds) 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการนิเทศ สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ (Focus on Supervision Support) และ 4) ร่วมเรียนรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา (Learning, Practices and Solve Problems together)

2) ผลการประเมินทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จากครูที่ได้รับการนิเทศแบบ CARE Model จากการติดตามครูหลังการวิจัยเสร็จสิ้น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับภาคเรียนที่ผ่านมา นอกจากนั้นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในภาพรวมผ่านเกณฑ์ในระดับคุณภาพดี มีคะแนนพัฒนาการทุกหน่วยการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนช่วยเหลือและเรียนรู้ร่วมกัน มีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้นตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาเป็นการให้ครูมีเพื่อนช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการนำรูปแบบการสอนใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนรู้ตามลำดับ

2. รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รูปแบบการนิเทศ “CARE Model” ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ, 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ, 3) กระบวนการนิเทศ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) วางแผนร่วมกัน (2) การปฏิบัติการนิเทศ (3) การสะท้อนคิด และ 4) การวัดและประเมินผล, 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยความสำเร็จ

3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ไปใช้ โดยการจัดอบรมเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามประสาน BOM ให้กับครูผู้นิเทศและผู้รับนิเทศก่อนจึงนำไปสู่การปฏิบัติการนิเทศ ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบนิเทศที่พัฒนาขึ้นเมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพ อยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินความสามารถนิเทศของผู้นิเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และ 3) ผลการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของผู้รับนิเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM หลังการนำไปใช้ พบว่า 1) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินผลกระทบการนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model หลังนำมาใช้ พบว่า 2.1) รูปแบบการนิเทศส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนผลลัพธ์คือทักษะการสื่อสารของนักเรียนได้จริง เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในองค์กรและปัจจัยความสำเร็จ (Key Success) พบว่า (1) จริ่งใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) (2) เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและมุ่งมั่นพัฒนา (Open minds) (3) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการนิเทศ สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ (Focus on Supervision Support) (4) ร่วมเรียนรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา (Learning, Practices and Solve Problems together) 2.2) ทักษะการสื่อสารของนักเรียนสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการนิเทศ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการของการนิเทศการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องของแต่ละขั้นตอน มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการของครู ผู้บริหาร มีความสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน สอดคล้องกับเครื่องมือ

มีการทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อช่วยกันพัฒนาภายใต้เป้าหมายเดียวกันตามกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) ที่สามารถนำไปใช้จริงในการปฏิบัติในห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีการออกแบบเชิงระบบ วิเคราะห์สภาพข้อมูลที่เป็นจริง นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกันให้อย่างชัดเจนก่อเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการพัฒนา สอดคล้องกับวัชรนา เล่าเรียนดี (2550) ที่กล่าวว่า การกำหนดจุดหมายได้ชัดเจนเท่าใด ยิ่งทำให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติและเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะการนิเทศการสอนซึ่งเป็นงานที่ปฏิบัติร่วมกันกับครูเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง นอกจากนั้นการจัดกลุ่มแยกสัมภาษณ์เชิงลึกตามบทบาทหน้าที่โดยแบ่งเป็นกลุ่มครูผู้สอนและครูวิชาการ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มศึกษานิเทศก์และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สะท้อนความเป็นจริงและความต้องการมากที่สุดข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. รูปแบบการนิเทศ CARE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการพัฒนาขึ้นโดยวิธีการเชิงระบบมาใช้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามประสาน BOM มาใช้ รวมทั้งนำหลักการ แนวคิด ในการออกแบบหรือพัฒนารูปแบบ สังเคราะห์ร่วมกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศ และกระบวนการนิเทศที่มีการดำเนินงานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตามแนวคิดของ Joyce & Showers (1996) ร่วมกับกรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ส่งผลต่อการออกแบบมีองค์ประกอบ ที่สอดคล้องกัน มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีสูง มีความเป็นไปได้จริง อีกทั้งรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบแผนที่จำลองสภาพความจริง เพื่อเป็นกรอบและเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เหมาะสมกับสภาพความต้องการและการนำไปใช้ (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2547; Joyce, Well และ Calhoun, 2010; จิระภา ธรรมนำสีล, 2562) นอกจากนั้น การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่นำไปทดลองใช้แล้วนั้น มีข้อค้นพบว่า รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงาน เพราะหากครูผู้สอน (ผู้รับนิเทศ) ไม่เปิดใจยอมรับข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมพัฒนา ก็เท่ากับว่าปิดประตูสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ บทพิสูจน์จึงขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการทำงานร่วมกันที่มีเป้าหมายเดียวกัน ไม่เน้นการเสนอแนะจับผิด แต่เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการร่วมกำหนดพันธสัญญา การพัฒนาตนเองทั้งของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3. รูปแบบการนิเทศ CARE Model ที่พัฒนาขึ้นเมื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM กับครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความสามารถในการนิเทศของครูผู้นิเทศ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ และผลการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารของนักเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้มาจากการดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศที่เน้นความสมัครใจ ไม่บังคับสอดคล้องกับความต้องการของครูเอง มีการให้ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM อย่างละเอียด ชัดเจน

โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ฝึกปฏิบัติการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกปฏิบัติสังเกตชั้นเรียน ระหว่างการปฏิบัติ ฝึกการสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง มีการดูแลให้คำแนะนำ อย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้นิเทศเกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งมีความพร้อมในการ ดำเนินการนิเทศ นอกจากนี้ในระหว่างดำเนินการนิเทศได้เปิดโอกาสให้ครูดำเนินการพัฒนาตนเองตาม กระบวนการของรูปแบบการนิเทศ มีการกำกับ ติดตาม ดูแลและให้ความช่วยเหลือโดยผู้วิจัยเป็นระยะ ตามโอกาสที่ครูต้องการ ส่งผลให้ครูมีความสามารถหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ CARE Model สูงขึ้น ซึ่ง Glickman and other (2010); Wiles and Bondi (2004) ได้สรุปหลักการสำคัญในการส่งเสริมการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นไปด้วยความสมัครใจ การบังคับ ควบคุมไม่สามารถจูงใจให้ผู้ใหญ่มี ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้ สอดคล้องกับ Joyce & Showers (1996) ที่พบว่า การฝึกอบรมใน ภาวะทฤษฎีด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว นั้น ผู้อบรมได้รับความรู้ในระดับต่ำ เกิดทักษะในระดับปาน กลาง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับต่ำมาก แต่หากใช้การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีที่ผสมผสาน ระหว่างการบรรยายทางทฤษฎี การสาธิต การฝึกปฏิบัติและการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการช่วยเหลือ แนะนำการฝึกปฏิบัติเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลได้รับความรู้ในระดับสูงมากตลอดจนเกิดทักษะและ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับสูง นอกจากนี้รูปแบบการนิเทศ CARE Model ที่มีแบบแผนเป็น กระบวนการนิเทศโดยเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) หรือเพื่อนช่วยเพื่อน ส่งผลต่อการปฏิบัติตนใน การพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนและประสบการณ์เรียนรู้ ร่วมกันระหว่างเพื่อนครู เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce & Showers (1996) ที่กล่าวว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการ นิเทศการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นการช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูและเพื่อนครูได้เกิดการถ้อย โยง ความรู้ ทักษะและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและนำผลที่ได้ ไปต่อยอดให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่นเดียวกับ วัชร่า เล่าเรียนดี (Laowreandee, 2013) ได้กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน สนับสนุน ส่งเสริมกันระหว่างเพื่อนครู เพื่อ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้งานวิจัยของ อมฤตา พงษ์ศักดิ์ (2563) ค้นพบว่า กระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) เหมาะกับสภาพการจัดการเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ใน โรงเรียน เนื่องจากครูได้มีการพูดคุยกันมากขึ้น ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศพัฒนาขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM จากครู ที่ได้รับการนิเทศแบบ CARE Model ที่มีพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับ

4. การประเมินรูปแบบการนิเทศความพึงพอใจของนักเรียน ครูผู้นิเทศ ครูผู้รับนิเทศและผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ CARE Model พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสนทนากลุ่ม พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสม และสอดคล้องซึ่ง

กันและกัน กระบวนการนิเทศมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน ถือเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบ CARE Model ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่สนุกสนานจากการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนด้วยกิจกรรมเปิดสมองแบบ Brain Gym มีกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ปัญหาที่สร้างความตื่นเต้น น่าสนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการแก้ปัญหาผ่านสื่ออุปกรณ์ประจำกลุ่ม เกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรง ส่งผลต่อความสนใจ ใส่ใจในการเรียนและการเรียนรู้ทำงานแบบร่วมมือปฏิบัติจริงในชั่วโมงเรียน และการนำเสนองานที่มาจากแนวความคิดของนักเรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลงานเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ สะท้อนจากความคิดเห็นของผู้บริหารที่กล่าวว่า “รูปแบบการนิเทศ CARE เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะภาษาในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง” และความคิดเห็นของนักเรียนว่า “ชอบการเรียนรู้ที่มีการช่วยเหลือกันแบบกลุ่ม ช่วยให้อ่านออก เขียนได้โดยไม่อายคนอื่น”

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศ CARE Model สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการสามประสาน BOM ของครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเด่นคือ เป็นรูปแบบการนิเทศที่นำมาใช้ตามสภาพปัญหาและความต้องการของครูและผู้บริหาร การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงการวางแผนการดำเนินงานผ่านความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของครู เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งได้ร่วมกันแก้ปัญหาที่พบภายในชั้นเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างหลากหลาย โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการวางแผนร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำงานเป็นทีม กล้าแสดงออกจนงัดองค์ความรู้หรือทักษะการสื่อสารที่คงทน การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ดีขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการนิเทศ CARE Model จะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของบุคลากรครูทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการมีเพื่อนร่วมพัฒนา (Peer Coaching) เป็นไปอย่างเป็นกัลยาณมิตร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน นอกจากนั้นการสนับสนุน ส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาทั้งวัสดุ สื่อ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับครูผู้ปฏิบัติงาน

2. การนำรูปแบบการนิเทศ CARE Model ไปใช้นอกจากข้อเสนอแนะในข้อ 1 แล้ว สิ่งที่ค้นพบคือการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะเหมาะสมกับโรงเรียนทุกขนาด ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูผู้สอนเพียง 1 คน

เอกสารอ้างอิง

- จิระภา ธรรมนำศีล. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมด้านภาษาของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต).
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชาตรี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.
- ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2557). กระบวนการแก้ปัญหาในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2549). ปัญหาปลายเปิด Open Approach ในนวัตกรรมการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 29(1), 24-34.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). การนิเทศการสอน. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2547). พัฒนาหลักสูตรการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การโค้ชซึ่งกันและกันสู่ภาวะผู้นำสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2558). รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559ก). นายกรัฐมนตรีพบเพื่อนครู “คืนความสุขให้ครูคืนครูให้นักเรียน จากนโยบายสู่การปฏิบัติ. ม.ป.ท.
- อมฤดา พงษ์ศักดิ์. (2563). การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 12 (2): 272-288.
- Arnstein Allan C. & Hunkin Francid P. (2004). Curriculum Foundations, Principles and Issues (4th ed.). Boston: Pearson Education.
- Bennis, W.G. (1989). On becoming a leader. MA: Addison-Wesley.
- Call, Nicola. (2003). The thinking child brain-based learning for the foundation stage. PO Box 635 Stafford: Network Educational Press Ltd.

- Costa, A., & Garmston, R. (2011). **Cognitive Coaching Foundation Seminar Learning Guide** (8 ed.). United States of America: Center of Cognitive Coaching.
- Eric, Jensen. (2008). **Brain-Based Learning**. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Gibbs, G. (1998). **Learning by doing: A guide to teaching and learning methods**. Oxford: Oxford Further Education Unit.
- Glatthorn, A. A. (1990). **Supervisory leadership: Introduction to instructional supervision**. New York: Harper Collins.
- Glickman, C.D., Gordon, S.P., and Ross-Gordon, J.M. (2010). **Supervision and Instructional Leadership: A Development Approach**. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc.,
- Harris, Ben M. (1993). **Supervisory Behavior in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- House, J.S. and Kahn, R.L.(1985). Measures and concepts of social support in Cohen,S.And Syme, S.L. **Social Support and health**.
- Joyce, B. & Showers, B. (1996). The Evaluation of peer Coaching. **Education Leadership Improving Professional Practice**, 53(6), 12-16;
- Joyce, B. & M. Weil and E. Calhoun. (2011). **Models of Teaching**. Boston MA: Pearson Education, Inc.
- Laowreandee, W. (2013). **Supervise and Coaching Professional Development: Theory of Strategy to Practice**. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (in Thai)
- Montessori & Claremont. (1969). **The absorbent mind**. New York: Dell Pub. Co. p.240.
- Wiles, J. and Bondi, J. (2004). **Supervision: A Guide to practice**. 6th ed. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.